

*Mag ik van jou **een** baarmoeder?*

**Wel een kinderwens, geen (geschikte) baarmoeder.
Maak dan in Nederland je borst maar nat.**

TEKST **Eva Munnik**

Een potentiële kink in de kabel: je moet eerst zelf een draagmoeder vinden. Terwijl je geen advertentie mag plaatsen

W e durfden het Eva eigenlijk niet te vragen,’ bekent Laura terwijl haar zoontje Philip van acht maanden met een gemoeidelijk gekraai laat horen dat hij wakker is uit zijn middagslaapje. Eva is de vrouw van de broer van de man van Laura, als je het nog volgt. Simpelweg: haar schoonzus. ‘Het is nogal wat om te vragen aan iemand. Eva zag ons aarzelen en sprong nog voor we onze mond hadden opengedaan op en riep: ‘Ja, natuurlijk doe ik het!’ Wat waren we blij.’ Op dat moment kwam de grote wens van Laura en haar man Folkert een stap dichterbij. Want Eva wilde hun draagmoeder zijn.

Om een kind op de wereld te zetten zijn vier ingrediënten vrij essentieel: een eikel, een zaadcel, een baarmoeder en een lijf dat kan bevallen. Mis je minstens een van dit kwartet, dan weet je dat je een lang traject in gaat om de missende kaart(en) te veroveren. Daarbij is een gelukkig einde niet gegarandeerd, in Nederland tenminste.

In Amerika kan er veel meer en daar maken de sterren dan ook grif gebruik van. ‘Als ik in de prachtige ogen van mijn zoon kijk, denk ik aan alle mensen die worstelen met vruchtbaarheid of het kunnen dragen van een kind en ik blijf elke dag voor ze bidden,’ aldus voormalig topmodel en zakenvrouw Tyra Banks toen ze via een draagmoeder haar zoontje York kreeg. Ze is niet de enige beroemde Amerikaanse wier kind uit de buik van een ander kwam. Kim Kardashian mocht van dokters na de geboorte van haar tweede kind niet nog eens bevallen en kreeg een derde en vierde kind via een draagmoeder. *Incredibly grateful* was ze daarvoor. Diezelfde woorden gebruikte zus Khloé onlangs toen ze aankondigde dat een draagmoeder haar tweede kind ter wereld

bracht. Actrice Lucy Liu kreeg haar zoontje Rockwell via een draagmoeder omdat een zwangerschap haar niet handig leek met haar werk. ‘Ik besloot dat dit de beste oplossing was.’

Select gezelschap

Een draagmoeder inschakelen omdat je te druk bent met je carrière om zwanger te zijn? Dat is in calvinistisch Nederland uitgesloten. Sowieso is draagmoederschap hier voor een select gezelschap weggelegd. Laura en Folkert gingen ervoor, maar makkelijk was het niet. Toen hun schoonzus Eva aanbood hun tweede kindje voor hen te dragen, vergde het nog jarenlang ingewikkelde trajecten voor ze vorig jaar eindelijk met z’n drietjes naar een positieve zwangerschapstest staarden. Laura: ‘Eva is stewardess en zat in Zuid-Afrika. Folkert en ik keken via Facetime mee terwijl ze op haar hotelkamer de test omdraaide. Toen het staafje omgedraaid was, stond er ‘2-3 weken zwanger’. We hebben gegild van ontlasting en blijdschap.’

Aan de test ging een flinke zoektocht vooraf. Laura: ‘Waar het in Amerika misschien wel erg makkelijk gaat, zitten we hier in Nederland helemaal aan de andere kant van het spectrum. Wij kozen voor een tweede kind via draagmoederschap omdat dokters mij na de geboorte van ons eerste kind sterk afraadden om nog eens te bevallen. Ik had tijdens de zwangerschap van onze dochter – die inmiddels zes jaar is – nierschade opgelopen. Maar vervolgens vond een andere afdeling van hetzelfde ziekenhuis – waar we voor draagmoederschap terecht kwamen – de risico’s niet hoog genoeg. Volgens hun toenmalige beleid mocht het alleen als ik tijdens de zwangerschap en bevalling een bepaalde kans op overlijden had. Dus van de ene afdeling mocht ik niet weer zwanger worden en voor de andere afdeling waren de risico’s niet groot genoeg, heel frustrerend.’

Folkert: ‘Wij hebben een poging gewaagd in Amerika, maar uiteindelijk is het toch in Nederland gelukt, toen er een plek bij

kwam waar je terechtkunt voor draagmoederschap: vruchtbaarheidskliniek Nij Geertgen.’

Voor homostellen is draagmoederschap nog lastiger. Terwijl dat Shan Kai en Frederik nou net hun beste manier leek om een kind te krijgen. Shan Kai: ‘Toen ik op mijn zeventiende uit de kast kwam, was het mijn horrorbeeld om als vijftigjarige man nog steeds in een club tussen jonge jongens te staan dansen. Ik wilde een gezinsleven. Op de eerste date met Frederik vroeg ik al of hij ook kinderen wilde.’ Frederik schrok daar helemaal niet van, want hij viel als een blok voor Shan Kai, al had hij nog niet over homovaderschap nagedacht. ‘Ik had altijd relaties met vrouwen en pas door Shan Kai kwam ik erachter dat ik ook op mannen viel.’ Na hun bruiloft – een intiem liefdesfeest op het dak van het Doubletree Hilton Hotel – richtten de twee zich op hun kindervens. Ze deden uitgebreid research en de keuze viel op draagmoederschap. In Nederland konden homostellen destijds nergens terecht, dus keken Shan Kai en Frederik verder. Uiteindelijk vonden ze in Canada een agency waarmee ze op zoek gingen naar een draagmoeder, maar dat was niet het enige wat geregeld moest worden. ‘We hadden ook een kliniek nodig voor de ivf-behandeling en eiceldonor. Die vonden wij in Amerika. Toen begonnen wij met het zoeken naar een draagmoeder, dat is nog het lastigste. Het Canadese agency fungeert eigenlijk als datingbureau: je maakt een profiel aan en gaat op zoek naar een match. Er gingen ruim twee jaar overheen voordat we onze draagmoeder vonden.’

Ingewikkeld is het altijd, maar waarom is het in Nederland – in vergelijking met de VS – extra moeilijk om via een draagmoeder een kind te krijgen? ‘Puur ontmoedigingsbeleid,’ meent Jo-an van der Tol. Zij is advocaat familierecht en houdt zich bezig met wensouderschap. Jaarlijks staat ze bijna tweehonderd mensen bij die ouders willen worden. De muur van haar werkkamer in Amsterdam-Zuid hangt vol geboortekaartjes, ertegenover prijkt

naast haar toga een foto van haar eigen twee zoontjes. ‘Dat ik zelf moeder ben, motiveert me extra,’ legt Van der Tol uit. ‘Ik had ook de wens een gezin te vormen.’ Rond draagmoederschap is het beleid in Nederland gebaseerd op angst, zegt de advocaat. ‘Zo van: dat moeten we toch niet willen. Er zijn ziekenhuizen die het – in beperkte mate – aanbieden, maar de wetgeving is nooit aangepast. Er staat überhaupt eigenlijk niets in de wet.’ Van de klinieken die draagmoederschap faciliteren, doet maar één het – sinds kort – voor homostellen, mits ze al een eiceldonor hebben. Nog een potentiële kink in de kabel: je moet eerst zelf een draagmoeder vinden. Terwijl je geen advertentie mag plaatsen. Van der Tol: ‘In de wet staat dat je niet in het openbaar op zoek mag naar een draagmoeder noch mag je je openbaar aanbieden als draagmoeder. Ook commercieel bemiddelen is verboden. Dat maakt het supermoeilijk, want het komt maar weinig voor dat stellen toevallig iemand kennen die het wil doen. Soms lossen ze het op door te gaan bloggen over hun wens. Dan schrijven ze niet: ‘Draagmoeder gezocht,’ want dat is dus strafbaar, maar wel: ‘Wat zou het fijn zijn om een draagmoeder te hebben.’ In de hoop dat iemand reageert en zich aanbidet.’

Nog geen jaarsalaris

Laura en Folkert prijzen zich enorm gelukkig met hun schoonzus Eva, die hun zoon droeg. En Eva? Die hoefde daar naar eigen zeggen niet eens over na te denken. ‘Ik gunde het ze zo. Dit is toch het mooiste cadeau dat je een ander kunt geven?’ En het is niet eens dat Eva het een kleine moeite vindt, want ze heeft zelf drie kinderen en vond bevallen ‘een hel’. ‘Maar ik dacht alleen maar aan het geluk waar ik een steentje aan bij kon dragen.’ Draagmoeders doen het eigenlijk altijd omdat ze een ander willen helpen, zelfs als het commercieel gaat, zegt Van der Tol. ‘Daarom is het zo jammer dat de beeldvorming anders is. Sowieso zijn het in Amerika geen tarieven waar je een hele ▶

‘Mensen kennen alleen de extreme verhalen, bijvoorbeeld over een vrouw die de baby toch niet af wilde staan’

fotografie Tom ten Seldam, styling Daphne Weersink

zwangerschap en bevalling voor aangaat, draagmoeders krijgen ergens tussen de 30.000 en 50.000 dollar. Dat is daar nog geen jaarsalaris.’

Frederik en Shan Kai hopen dat de beeldvorming verandert en dat draagmoederschap in Nederland meer geaccepteerd wordt. ‘Mensen weten er weinig van en kennen alleen de extreme verhalen, bijvoorbeeld over een vrouw die de baby toch niet af wilde staan. Terwijl dat eigenlijk nooit gebeurt.’ Van der Tol maakte inderdaad nooit mee dat een draagmoeder of wensouder spijt kreeg. ‘Van tevoren is alles ook zo uitgebreid besproken en vastgelegd. Draagmoederschap gaat hier altijd zorgvuldig.’

Folkert, Laura en hun schoonzus Eva omschrijven het als ‘door een psychologische, medische en juridische hoepel springen’.

wensouders meteen juridisch ouder van hun kind worden. ‘In Nederland is degene die het kind draagt nu automatisch de juridische moeder,’ legt Van der Tol uit. Na de geboorte duurt het vaak meer dan een jaar voor wensouders de juridische ouders van hun eigen kind zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze in de tussentijd geen kinderopvangtoeslag kunnen krijgen noch mogen ze medische beslissingen voor de baby nemen. ‘Laura moet mij bellen als ze met haar zoontje bij het consultatiebureau is,’ vertelt draagmoeder Eva. ‘Dan moet ik toestemming geven voor de vaccinaties van haar kind.’ Niet alleen onhandig, maar ook emotioneel zwaar. ‘Alsof je kind je kind niet is,’ vindt Van der Tol. Frederik en Shan Kai genieten volop van zoontje Andreas, die nu een vrolijke peuter van twee is. ‘Een echt jongetje-jongetje, gek

‘Laura moet mij bellen als ze met haar zoontje bij het consultatiebureau is. Dan moet ik toestemming geven voor de vaccinaties van haar kind’

Laura: ‘Ik ben bijvoorbeeld met Eva een hele dag in het ziekenhuis geweest en helemaal door de medische molen gehaald. We voerden ook gesprekken met een psycholoog. En dan is er nog het juridische traject, je hebt beiden een eigen advocaat.’

Binnenkort moet een nieuwe wet het draagmoederschap iets makkelijker maken. De verwachting is dat je dan wel een oproep mag doen om een draagmoeder te vinden, je je mag aanbieden en bemiddelen toegestaan is. Wat Frederik en Shan Kai betreft kan het niet snel genoeg veranderen. ‘De politiek maakt het in Nederland voor twee mannen heel moeilijk om via draagmoederschap een kind te krijgen en dat is oneerlijk. Zeker voor zo’n vooruitstrevend en tolerant land.’ Wat de nieuwe wet ook regelt, is dat

op auto’s en dino’s.’ Ze zouden Andreas graag een broertje of zusje geven, maar een draagmoeder ontbreekt nog (als justitie meeleeft: dit is géén oproep. Voor potentiële draagmoeders die dit lezen: het is wel een hint). Voor Laura en Folkert was de geboorte van baby Philip de kroon op een lang en spannend traject. Al moest Laura wel even slikken tijdens de bevalling, toen de weeën er bij schoonzus Eva in hakten. ‘Dan denk je: o mijn God, die pijn heeft ze voor mij.’ Folkert: ‘Toen Philip er was, zijn we met z’n allen naar Eva’s huis gegaan. We wilden niet dat zij alleen met een lege buik thuis zou komen. We maakten een enorme biefstuk voor Eva en dronken champagne terwijl de baby van arm naar arm ging langs al die mensen die hem koesteren.’ ●